

lány fércmunka kerül a pesti színpadokra, rövid időn belül válogatás nélkül viszontlátjuk színpadainkon. Ezzel korántsem általánosságban akarjuk lebecsülni a pesti színpadot, hiszen kaptunk onnan értékeket is, még az utolsó két-három esztendőben is, a mi színházainknak azonban nem szabad csak a pesti műsorból táplálkozni. Nagy a különbség Budapest és Szlovenszko érdeklődési világa között s ez a különbség főleg az új nemzedék világában éleződik ki. A mi igényeinket nem elégíti ki csak a szerelmi heppiendek fikcióvilága s a mi társadalmi elgondolásaink se kristályosodnak a méltóságos mamák trafikengedéllyel kapcsolatos óhajai köré. Nekünk egyéb is kell az életből; a mi napjaink tükrét, a magunk kérdéseinek felvetését akarjuk hallani. Ha pedig ezt nem kaphatjuk meg Pestről, tegyük úgy, mint a rádiós és kapcsoljunk át más városra. Fordítottasson a szlovenszko magyar színház darabokat a maga számára, olyanokat is, amiket a mai Pest esetleg nem bir el. Elég nagy a világ színpadi irodalma, van darab elég. Csak keresni kell.

A tények meghamisítása vagy legalább is tévedés volna állítani, hogy közönségünknek a mai műsor megfelel. Az értékes prózai munka még mindig az érdeklődés középpontjába kerül. Ilyenkor nem a reklám, hanem az irodalom és a művészet szeretete vonzza a közönséget a színházba. Kétségtelenül: a színház üzleti vállalkozás. A színigazgatókban azonban a művésznek el kell jutnia az előbbi tény felismeréséig.

Helyesen megválasztott műsornak természetesen megfelelő köntösben kell jelentkeznie. Bármennyit beszélnek az európai színházkultúra hanyatlásáról, új stílusú színjátszás és rendezés — különösen nálunk — még mindig lehetséges. A haladás szelleme, a folyton táguló láthatár itt is kifejezésre kell, hogy jusson. Necsak a drámai anyag, hanem az élet-té sűrítés külső és belső formái is ujuljanak meg. Művészi fejlődésre van szükség, mert elmaradtunk, sőt visszasüllyedtünk...

A színházkérdésnek természetesen igen lényeges, talán leglényegesebb része: a közönség kérdése. A közönség kétségtelenül csak akkor megy színházba, ha olyan előadást kap, amely megnyeri tetszését, vagy amelyről sejti, hogy érdekelheti. Viszont ennyi csupán nem elég, sőt vajmi kevés. A dolognak van egy másik oldala is: a közönség szervezetlen, Szlovenszkon nincs egyetlen egy oly' alakulat, testület, mely a közönséget összefogná a színház érdekében. Van ugyan színpártoló egyesület Szlovenszkon, de ez csupán egyletesdi, kishitű emberek összefüvetele, különös, a szlovenszko viszonyokra jellemző társadalmi megmozdulás, melynél csak egyéni vagy pártérdekek érvényesülnek és csak messziről a színház érdekei. Mindez azonban már az óhajok, a szervezés, a kezdeményezés kérdése s mi ebben a pillanatban bár követeléseket szögeztünk le, e követelésekkel valójában röpke fényt vetettünk színházaink függönyei mögé.

(Juhász Árpád)

A CSEHSZLOVAKIAI KÉPZŐMŰVÉSZETI ALAKULATOK. Több nemzetiségű államban egyebek közt a képzőművészek nemzetiségi megoszlása is a homloktérbe kerül, ha valamennyire tájékozódni akarunk felőlük.

Csehszlovákiában nemzetiségek szerint külön csoportokba tömörülnek a szlovák, német és magyar képzőművészek.

A szlovákok több szervezetéből a három legjelentékenyebb az *UBS*, a *SSVU* és *SSV*. A legliberálisabb az *UBS* (*Umlecká Beseda Slovenská*). Ennek keretein belül helyezkedtek el eddig a haladottabb művészek. Természetesen ezen a szervezeten is meglátszik az idő. Legutolsó tisztújító közgyűlésén a vezető pozíciókat a maradékosztály nyerték el. Az egyetlen még legliberálisabb, bizonyos értelemben haladó szlovák művész-

egyesületet így most a sovinizmus fenyegeti. Ez semmikép' sem közömbös a szlovenszkói magyar képzőművészetre. A sovén szellem, esetleges eluralkodása csak újabb akadályokat gördít — a csak emlegetésből és kevés eredményből már-már üres frázissá süllyedő — szlav-magyar kulturközeledés elé. Érdekes különben, hogy ép' a képzőművészet, vagyis az a művészeti ág, melyben a közeledésnek még csak formai nehézsége sincsenek — mint például az irodalom esetében a nyelvismeret hiánya — tizennyolc év után sem mutat fel semmi konkrét eredményt ezen a téren.

A SSVU világnézetileg a szlovák néppárthoz, Hlinkához közelálló művészeket csoportosította, világnézetüknek megfelelő színvonalon. Más szellemben, hasonló összefüggések közt csoportosult a SSV. Ide tartozik megemlíteni, hogy pár évvel ezelőtt, az említett szlovák művészeti csoportok kezdeményezéséből indult ki az ugynevezett *Umleoká Rada*, az országos művészeti tanács megteremtésének gondolata. Ez a művészeti tanács, össz-szlovenszkói érdekvédelmi szervezetnek készült, nemzetiségi és világnézeti különbség nélkül, minden művészeti egyesület bevonásával. Pár hónappal ezelőtt a helyes elképzelés és szükséges kezdeményezés másodszer vészett el jórészt személyi harcokban.

A németek jelentőség szempontjából alig említhető csoportjukkal, a *Kunstverein*-ben tömörültek, a magyarokkal együtt. Érdekes, hogy amikor a regresszív befolyás alatt álló heinleinisták minden létező kulturszervezetet kisajátítottak Csehszlovákiában, a régi hagyományokkal rendelkező *Kunstverein* teljes mértékben távol tartotta magát a heinleinista befolyástól. Sőt, ha tevékenységét az utolsó időkben a helyiségében rendezett kiállítások szelleméből ítelnénk meg, úgy haladó irányba tolódásáról beszélhetnénk. Tévedés volna azonban csak a külső látszat után itélni, hisz vezetőségében nem találjuk meg sem a német, sem a magyar haladó művészeket.

A csehszlovákiai Magy. Tud. Irodalmi és Művészeti Társaság, vagy népszerű nevén a *Masaryk Akadémia* tagjai között találjuk még meg a magyar művészeket. Az Akadémia művészeti osztályán körülbelül ugyanazok foglalnak helyet, akik a *Kunstverein*-ben. Tulajdonképpen az Akadémia hivatása volna a szlovenszkói magyar művészek szervezeti kérdéseinek a megoldása s a magyar művészek tevékenységének támogatása, mert ezen kívül kimondottan magyar művészeti társaság Szlovenszkon nincs. A társaság mai szervezeti formái között azonban legnagyobb részt úgy anyagilag, mint szellemileg az önadminisztrálás problémájával küzdök. A szlovenszkói magyar képzőművészet szervezeti kérdéseivel érintkezési felülete a lehető legminimálisabb, sőt mondhatni: semmi. Eddig szokásos évi tagkiállítása is elmaradt, pedig a képzőművészettel szinte csak ez az egyetlen tevékeny kapcsolata a Társaságnak.

Ez volna röviden a szlovenszkói képzőművészet szervezeti kérdésének képe a centrumban, Pozsonyban.

Vidéken, Komáromban a Jókai Egyesület Szépművészeti Osztályában, a J. E. Sz. O.-ban, Kassán a Kelet-szlovenszkói Múzeum körül csoportosultak a művészek adottságaikhoz mérten, provinciális keretek között.

(Lőrincz Gyula)

TRANSZILVÁNIAI DOLGOK. Jancsó Elemér a *Láthatár* című Budapestben megjelenő folyóiratban tanulmányt irt *A transzilvániai tudományos élet-ről*. A kérdés megérdemelné, hogy az egész közleményt ismer-tessük, mert hisz oly kevés szó esik a nehéz sorú és a népszerűségből ki-rekesztett tudományos munkálkodásokról, hogy egyszer ha alkalom nyi-